

Установа адукацыі
«Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце
ВДУ імя П.М. Машэрава
_____ В.І. Туркоўскі

Рэгістрацыйны № УД-_____/ вуч.

Гісторыя беларускай літаратурнай крытыкі

**Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці**

1 - 21 05 01 – 01 Беларуская філалогія (літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць)

2016 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове вучэбнага плана па спецыяльнасці № 04.196 зацверджаны 24.04.2015 г.; дзяржаўнага адукацыйнага стандарту АСВА 1-21 05 01–2013 (зацверджаны і ўведзены ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 30.08.2013 № 88), (назва тыпавай вучэбнай праграмы (вучэбнай праграмы (гл. раздзелы 5-7 Парадку), дата зацвярджэння, рэгістрацыйны нумар)

СКЛАДАЛЬНІК:

І.В. Саматой, старшы выкладчык кафедры літаратуры

(Імя, імя па бацьку, прозвішча, пасада, вучоная ступень, вучоная званне)

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай літаратуры

(назва кафедры - распрацоўшчыка вучэбнай праграмы)

(пракакол № 10 ад 17.05.2016 г.);

Навукова-метадычным саветам ВДУ імя П.М. Машэрава

(пракакол № ____ ад _____)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Мэта выкладання дысцыпліны – набыццё студэнтамі ведаў шляхам станаўлення і развіцця беларускай літаратурнай крытыкі;

- знаёмства студэнтаў з прынцыпамі эстэтычнага аналізу і аб'ектыўнай ацэнкі літаратурнага твора;
- асэнсаванне літаратурнай крытыкі як неад'емнага кампанента літаратурнага працэсу.

Прадметам вывучэння з'яўляюцца:

- асноўныя перыяды станаўлення і развіцця беларускай літаратурнай крытыкі;
- сувязь сацыяльна-палітычнай сітуацыі ў краіне і тэндэнцый у галіне літаратуразнаўства;
- лепшыя ўзоры крытычных і літаратуразнаўчых прац; навукова-творчы вопыт айчынных крытыкаў і літаратуразнаўцаў.

Задачы вывучэння дысцыпліны;

- даць студэнтам комплекс ведаў аб літаратурнай крытыцы як пэўнай галіне літаратуразнаўчай навукі;
- актывізаваць індывідуальна-творчае мысленне студэнтаў;
- спрыяць высокай прафесійнай падрыхтоўцы студэнтам;
- дапамагчы аб'ектыўна ўстрымаць літаратурныя творы і працэс літаратурнай творчасці;
- засвоіць набыткі айчыннай літаратурнай крытыкі і выкарыстоўваць іх у індывідуальнай практыцы, выходзячы актыўную грамадзянскую пазіцыю.

Вялікая ўвага надаецца практычным заняткам, якія павіны мець творчы характар. Формы іх правядзення могуць быць разнастайнымі: аналітычны разгляд, паведамленне, дыскусія і інш.

Дысцыпліна адносіцца да цыкла спецыяльных дысцыплін (**кампанент ўстанова вышэйшай адукацыі**).

Пералік дысцыплін з указаннем раздзелаў (тэм), засваенне якіх студэнтамі неабходна для вывучэння дысцыпліны

№ п/п	Назва дысцыпліны	Раздзел, тэма
1	2	3
3	Гісторыя беларускай літаратуры	Усе тэмы
4	Уводзіны ў літаратуразнаўства	Усе тэмы
5	Тэорыя літаратуры	Усе тэмы

Патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны (у тым ліку патрабаванні адукацыйнага стандарту).

Змест вучэбнай праграмы і засваенне дадзенай вучэбнай дысцыпліны накіраваны на забеспячэнне наступных кампетэнцый:

акадэмічных:

- АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.
- АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.
- АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі.
- АК-4. Умець працаваць самастойна.
- АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры рашэнні праблем.

Прафесійных кампетэнцый:

Навукова-педагагічная і вучэбна-метадычная дзейнасць

- ПК-1. Планаваць, арганізоўваць і весці педагагічную (вучэбную, метадычную, выхавальную) дзейнасць.
- ПК-2. Выкарыстоўваць розныя тэхналогіі навучання мове і літаратуры.

Навукова-даследчая дзейнасць

- ПК-8. Прадстаўляць вынікі навуковай працы ў адпаведнасці з патрабаваннямі.

Праектная дзейнасць

- ПК-12. Праводзіць аналіз праектнай дзейнасці ў гуманітарнай сферы, распрацоўваць прапановы па павышэнні эфектыўнасці запланаваных даследаў.

Арганізацыйна-кіруючая дзейнасць

- ПК-14. Арганізоўваць працу малых калектываў выканаўцаў для дасягнення пастаўленых мэт.

Інавацыйная дзейнасць

- Праводзіць даследы, заснаваныя на інавацыйных тэхналогіях і метадыках.

інфармацыйна-камунікацыйных кампетэнцый:

– Валодаць метадалогіяй пошука новага (інфармацыі, ідэй і г.д.), метадыкай аналіза і адаптацыі ведаў да сваіх прафесійных запатрабаванняў.

– Умець пераўтвараць інфармацыю ў спецыяльныя веды.

– Валодаць інфармацыйнай культурай.

праектных кампетэнцый:

– Свядома і самастойна планаваць прафесійную дзейнасць.

– Асэнсавана будаваць прафесійную кар’еру.

– Знаходзіць аптымальныя рашэнні інавацыйнага характара.

– Быць здольным ажыццявіць свае задумы ў інавацыйны праект і рэалізаваць яго.

– Сістэмна ўдасканальваць адукацыйны працэс.

– Быць здольным да пабудовы ўласнай адукацыйнай траекторыі.

Студэнт павінен:

ведаць:

- літаратурны працэс у сувязі з гісторыяй грамадства;
- спасціжэнне гісторыі беларускай літаратурнай крытыкі, яе ідэйна-эстэтычнага развіцця;
- творчасць буйных беларускіх літаратуразнаўцаў;
- нацыянальную спецыфіку беларускай літаратурнай крытыкі;

умець:

- характарызаваць этапы развіцця беларускай літаратурнай крытыкі;
- характарызаваць літаратуразнаўчыя напрамакі, плыні, жанры;
- аналізаваць творчасць крытыкаў, заканамернасці літаратуразнаўчага развіцця.

валодаць:

- адпаведным паняццям і тэрміналагічным апаратам;
- навыкамі розных спосабаў аналізу крытычных артыкулаў.

Агульная колькасць гадзін і колькасць аўдыторных гадзін.**Размеркаванне аўдыторнага часу па відах заняткаў, курсах, семестрах.****Форма атрымання вышэйшай адукацыі.****Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне.**

Усяго гадзін па дысцыпліне	Курс	Семестр	Усяго аўдыторных гадзін _34(ДФН), 34(ЗФН)_			Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне	Форма атрымання вышэйшай адукацыі
			Лекцыі	Практычныя	КСР		
96	4	7	22	12		экзамен	дзённая
	4	8	4				завочная
	5	9	2	2		экзамен	завочная

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

1. Лекцыйныя заняткі: назва тэм і іх змест

№ п/п	Лекцыйныя заняткі	Змест
1.	Уступная лекцыя	Прадмет і задачы курса. Літаратурная крытыка і літаратуразнаўчы працэс. Літаратурна-крытычныя жанры. Крытыка і чытач
2.	Зараджэнне і станаўленне беларускай крытыкі	Агульны агляд першых узораў крытычнага асэнсавання беларускай літаратуры. Гісторыя літаратурнай ацэнкі твораў беларускіх пісьменнікаў XIX ст. (С.Б.Ліндэ, Р.Падбярэзскі і інш.)
3.	Крытыка і літаратуразнаўства пачатку XX стагоддзя	Беларускія выданні на беларускай мове: “Наша ніва”, “Саха”, “Лучынка”. Першыя выдавецтвы. Фарміраванне метадалогіі. М.Багдановіч як папярэднік сучасных беларускіх літаратуразнаўцаў
4.	Беларуская крытыка і літаратуразнаўства 20-х гг. XX стагоддзя	Літаратурная крытыка ў сферы дзеяння новых сацыяльных фактараў. Агляд мерапрыемстваў, звязаных з абмеркаваннем гісторыі літаратуры і літаратурна-крытычных праблем. Пісьменніцкія згуртаванні і іх роля ў станаўленні літаратурна-крытычных жанраў (“Маладняк”, “Узвышша”, “Полымя” і іншыя)
5.	Крытыка і літаратуразнаўства 30-х гадоў XX стагоддзя	Грамадска-палітычны клімат. Трагічныя перавалы гісторыі. РАПП, Бэндэ, Канакоцін, Мурашка, СП БССР (1934). Разбурэнне эстэтычных асноў літаратуразнаўства і крытыкі. Скажэнне гістарычнай праўды як утапічны шлях літаратурнай крытыкі.
6.	Крытыка перыяду Вялікай Айчыннай вайны і першага паслеваеннага дзесяцігоддзя	Узровень крытычнай думкі, культура паэтыкі і стылістыка крытычных жанраў. Спробы перасэнсавання творчасці пісьменнікаў. “Антыкасапалітычная” кампанія. Дзейнасць даследчыкаў пасляваеннага дзесяцігоддзя.
7.	Беларуская літаратурная крытыка другой паловы 50-х – 60-х г.г. XX стагоддзя	Змены ў грамадска-палітычным жыцці краіны. Прыток у крытыку новых сіл. Выкарыстанне вульгарнага сацыялагізму.
8.	Беларуская літаратурная крытыка другой паловы 70-х г.г. XX стагоддзя	Новыя літаратурныя падыходы. Інтэнсіўнасць крытычнай думкі. Гісторыя беларускай літаратуры. Дасягненні і страты
9.	Беларуская крытычная думка 80-х гадоў XX стагоддзя	Агульная характарыстыка. Тэндэнцыя калектыўнай распрацоўкі гісторыка-літаратурных праблем. Пісьменніцкая крытыка. Зборнікі крытычных матэрыялаў.
10.	Беларуская крытычная думка 90-х гадоў XX стагоддзя	Агляд найбольш значных манаграфічных даследаванняў, аўтары якіх узнікаюць маштабныя праблемы гісторыка-філасофскія пытанні. Акадэмічная гісторыя беларускай літаратуры XX ст. ў 4-х тт.
11.	Беларуская літаратурная крытыка на сучасным этапе	Агульныя тэндэнцыі, заканамернасці і перспектывы развіцця. Працы вядучых беларускіх даследчыкаў, выдадзеных ў апошнія гады. Агульная характарыстыка. Аўтарытэт крытычнай думкі ў літаратурным і грамадска-культурным асяроддзі.

2. Практычныя заняткі: назвы тэм і іх змест

№ п/п	Практычныя заняткі	Змест
1.	Літаратурная крытыка і літаратурны працэс	<p>1. Агульны агляд першых узораў крытычнага асэнсавання беларускай літаратуры ў помніках старажытнай пісьменнасці (Ф.Скарына, М.Гусоўскі, Л.Зізаний, М.Сматрыцкі і інш).</p> <p>2. Гісторыка-літаратурныя ацэнкі твораў беларускіх пісьменнікаў XIX ст. (С.Б.Ліндэ, П.Шпілеўскі, А.М.Пыпін, У.Д. Спасовіч).</p> <p>3. Праца М.Доўнар-Запольскага “Дунін-Марцінкевіч і яго паэма “Тарас на Парнасе”, уступны артыкул Р.Падбярэскага да кнігі Я.Баршчэўскага</p>
2.	Беларуская літаратурная крытыка пачатку XX стагоддзя	<p>1. Гістарычныя ўмовы развіцця крытыкі і літаратуразнаўства пачатку XX ст.</p> <p>2. Фарміраванне метадалогіі крытыкі пачатку стагоддзя. Першыя рэцэнзіі на творы беларускіх пісьменнікаў (А.Бульба, С.Палуян, У.Самойла, Р.Зямкевіч).</p>
3.	Беларуская літаратурная крытыка 20-х гг. XX стагоддзя	<p>1. Літаратурная крытыка ў сферы дзеяння новых сацыяльных фактараў.</p> <p>2. Першыя пісьменніцкія згуртаванні і іх роля ў станаўленні крытыкі</p> <p>3. Дзейнасць вучоных-філолагаў у галіне крытыкі і літаратуразнаўства (І.Замцін, Я.Баршчэўскі, М.Піяховіч, іншыя даследчыкі).</p> <p>4. Адам Бабарэка як крытык і тэарэтык літаратуры.</p>
4.	Беларуская літаратурная крытыка 1930-х гг. XX стагоддзя. Перыяд Вялікай Айчыннай вайны і першае пасляваеннае дзесяцігоддзе	<p>1. Грамадска-палітычны клімат. Трагедыя беларускіх пісьменнікаў.</p> <p>2. Злавесная роля вульгарнага сацыялагізму.</p> <p>3. Узровень літаратуразнаўчай і крытычнай думкі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны і першае пасляваеннае дзесяцігоддзе.</p> <p>4. Спробы перасэнсавання творчасці асобных пісьменнікаў у пасляваенны час.</p>
5.	Беларуская літаратурная крытыка другой паловы 50 х– 90 х гг. XX стагоддзя	<p>1. Змены ў грамадска-палітычным жыцці краіны. Прыток у крытыку новых творчых сіл.</p> <p>2. Грамадзянская пазіцыя і творчае крэда крытыкаў-“шасцідзсятнікаў” (А.Адамовіч, У.Калеснік, В.Каваленка, А.Лойка і інш.).</p> <p>3. Агульны агляд літаратура-крытычных прац 50 - х – 90-х гадоў. Пошук вырашэння актуальных пытанняў сучаснага літаратурнага працэсу.</p>
6.	Беларуская літаратурная крытыка на сучасным этапе	<p>1. Пісьменніцкая крытыка. Яе адметнасць, асаблівасці станаўлення.</p> <p>2. Беларуская крытыка на сучасным этапе. Працы вядучых беларускіх даследчыкаў, выдадзеныя ў апошнія гады.</p>

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ (дзённая форма навучання)

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Колькасць гадзін КСР	Формы кантролю ведаў
		лекцыі	Практычныя заняткі		
1	2	3	4	5	6
	Гісторыя беларускай літаратурнай крытыкі	22	12		экзамен
Модуль 1					
1.	Уступная лекцыя	2			Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
2.	Зараджэнне і станаўленне беларускай крытыкі	2	2		Прэзентацыі, вуснае і пісьмовае апытванне
3.	Крытыка і літаратуразнаўства пачатку XX ст.	2	2		Прэзентацыі, вуснае і пісьмовае апытванне
4.	Беларуская крытыка і літаратуразнаўства, 1921 – 1929 гг. XX ст.	2	2		Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
5.	Крытыка і літаратуразнаўства 1930-х гадоў XX ст.	2	2		Прэзентацыі, вуснае і пісьмовае апытванне
6.	Бягучы кантроль				Пісьмовая работа
Модуль 2					
6.	Крытыка перыяду Вялікай Айчыннай вайны і першага паслеваеннага дзесяцігоддзя	2	2		Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
7.	Беларуская літаратурная крытыка другой паловы 50-х – 60-х гг. XX ст.	2	2		Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
8.	Беларуская літаратурная крытыка другой паловы 70-х гг. XX ст.	2			Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
9.	Беларуская крытычная думка 80-х гг. XX ст.	2			Прэзентацыі, вуснае і пісьмовае апытванне
10.	Беларуская крытычная думка 90-х гг. XX ст.	2			Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
11.	Беларуская літаратурная крытыка на сучасным этапе	2			Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
	Выніковы кантроль				экзамен

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ (завочная форма навучання)

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Колькасць гадзін КСР	Формы кантролю ведаў
		лекцыі	Практычныя заняткі		
1	2	3	4	5	6
	Гісторыя беларускай літаратурнай крытыкі	6	2		экзамен
Модуль 1					
1.	Зараджэнне і станаўленне беларускай крытыкі	2			Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
2.	Беларуская крытыка і літаратуразнаўства, 20-х гг. XX ст. Крытыка і літаратуразнаўства 30-х гг. XX ст.	2			Прэзентацыі, вуснае і пісьмовае апытванне
3.	Бягучы кантроль				Пісьмовая работа
Модуль 2					
4.	Беларуская літаратурная крытыка другой паловы 50-х – 70-х г.г. XX ст.	2			Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
5.	Беларуская крытычная думка 80-90-х гг. XX ст. Беларуская літаратурная крытыка на сучасным этапе		2		Даклады, вуснае і пісьмовае апытванне
6.	Выніковы кантроль				экзамен

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

1. Асноўная і дадатковая літаратура

№ п/н	Пералік літаратуры	Год выдання
Асноўная		
1.	Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя у 4 тамах. Т. 1-4.– Мінск, 1999-2015.	
2.	Мішчанчук, М.І. Беларуская літаратура XX стагоддзя / М.І. Мішчанчук.– Мінск, 2001.	
3.	Сучасная літаратура: каардынаты ідэйна-эстэтычнага пошуку. – Мінск, 2008.	
Дадатковая		
1.	Конан, У. Адам Бабарэка /У.Конан.– Мінск, 1976.	
2.	Бугаёў, Дз., Максім Гарэцкі. 2-е выд. / Дз.Бугаёў. – Мінск, 2003.	
3.	Мушынскі, М. Максім Гарэцкі як крытык і літаратуразнаўца // М. Мушынскі. Каардынаты пошуку. Беларуская крытыка: набыткі, перспектывы.– Мінск, 1988.	
4.	Чыгрын, І.П. Крокі. Проза “Узвышша” / І.П.Чыгрын.– Мінск, 1989.	
5.	Чыгрын, І.П. Проза “Маладняка” / І.Чыгрын.– Мінск, 1985.	
6.	Ярош, М.Р. Пясняр роднай зямлі: Жыццё і творчасць Я Купалы / М.Р. Ярош.– Мінск, 2003.	
7.	Васючэнка, П.В. Дыялектыка душы / П.В.Васючэнка // М.Гарэцкі. Творы.– Мінск, 1990.	
8.	Гніламёдаў, У.В. Янка Купала: Новы пагляд / У.В.Гніламёдаў. – Мінск, 1995.	
9.	Бугаёў, Дз. Зброяй сатыры, зброяй праўды. 2-е выд. /Дз.Бугаёў. – Мн.2003.	
10.	Бязрозкін Р. Паэзія – маё жыццё / Р.Бязрозкін.– Мінск, 1991.	

2. Прыблізны пералік заданняў кіруемай самастойнай работы

1. Вызначыць асноўныя напрамкі развіцця беларускай літаратурнай крытыкі 20-30-х гг. XX ст.
2. Вызначыць асноўныя тэндэнцыі, заканамернасці і перспектывы развіцця беларускай літаратурнай крытыкі пачатку XXI ст.

3. Формы кіравання самастойнай работай

№ п/п	Формы кіравання	Сродкі
1.	Вусная	Субяседаванне
2.	Пісьмовая	Рэфераты
3.	Вусна-пісьмовая	Тэзісы дакладаў па тэме з іх вуснай абаронай
4.	Тэхнічная	Складанне мультымедычных прэзентацый

4. Сродкі дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

№№ п/п	Формы дыягностыкі	Сродкі дыягностыкі
1.	Вусная	Субяседаванне Індывідуальнае і фронтальнае апытванне Даклады на практычных занятках
2.	Пісьмовая	Кантрольныя апытванні Падрыхтоўка рэфератаў
3.	Вусна-пісьмовая	Абарона дакладаў па тэме
4.	Тэхнічная	Абарона мультымедычных прэзентацый

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

Назва дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай праграмы па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
1	2	3	4
Гісторыя беларускай літаратуры	літаратуры	Прапаноў няма	пратакол № 10 ад 17.05. 2016 г.

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЭНЫ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

на _____ / _____ вучэбны год

№ п/п	Дапаўненні і змены	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры літаратуры (пратакол № _____ ад _____ 201 г.)

Загадчык кафедры

_____ (ступень, званне)

_____ (подпіс)

_____ (ініцыялы, прозвішча)

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дэкан факультэта

_____ (ступень, званне)

_____ (подпіс)

_____ (ініцыялы, прозвішча)

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЭНЫ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

на _____ / _____ вучэбны год

№ п/п	Дапаўненні і змены	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры літаратуры (пратакол № _____ ад _____ 201 г.)

Загадчык кафедры

_____ (ступень, званне)

_____ (подпіс)

_____ (ініцыялы, прозвішча)

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дэкан факультэта

_____ (ступень, званне)

_____ (подпіс)

_____ (ініцыялы, прозвішча)

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЭНЫ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

на _____ / _____ вучэбны год

№ п/п	Дапаўненні і змены	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры літаратуры (пратакол № _____ ад _____ 201 г.)

Загадчык кафедры

_____ (ступень, званне) _____ (подпіс) _____ (ініцыялы, прозвішча)
ЗАЦВЯРДЖАЮ
Дэкан факультэта

_____ (ступень, званне) _____ (подпіс) _____ (ініцыялы, прозвішча)

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЭНЫ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

на _____ / _____ вучэбны год

№ п/п	Дапаўненні і змены	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры літаратуры (пратакол № _____ ад _____ 201 г.)

Загадчык кафедры

_____ (ступень, званне) _____ (подпіс) _____ (ініцыялы, прозвішча)
ЗАЦВЯРДЖАЮ
Дэкан факультэта

_____ (ступень, званне) _____ (подпіс) _____ (ініцыялы, прозвішча)